

særdeles iøjnefaldende. Denne Værkernes redaktionelle Svaghed har ligesom faaet sit Udtryk i deres Titler, som er valgte saa iørefaldende, at de lover noget ganske andet end de holder. Hvorfor kalde et Værk „Folkenes Historie“, naar f. Eks. Polakernes Historie ikke behandles som Helhed, efter at Polen er ophørt at eksistere som Stat, naar det i det hele taget ikke er „Folkenes“, men som i enhver anden almindelig Verdenshistorie „Staternes“ Historie, der skrives? Hvorfor endnu mere pretentiøst kalde et Værk „Verdenskulturen“, naar mangfoldige og væsentlige Sider af Verdens Kultur i Fortid og Nutid deri overhovedet ikke omtales, naar det hele Værk simpelthen er en Samling Enkeltafhandlinger fra de Omraader, der i al Ubestemthed og uden dybere Eftertanke staar for den almindelige dannede Bevidsthed som Kulturhistoriens væsentligste? „Almindelig Verdenshistorie“ og „Almindelig Kulturhistorie“ vilde have været mere rammende Titler. Til „Folkenes Historie“ er der lovet et Register; det vilde være særdeles ønskeligt, om et lignende Løfte ogsaa var blevet afgivet for „Verdenskulturens“ Vedkommende. *Erik Arup.*

Dietrich Schäfer, hvis ejendommelige *Weltgeschichte der Neuzeit* er omtalt i Hist. Tidsskr. 8 R. I, 333, har senere udgivet en *Deutsche Geschichte*, ligeledes i to Bind (Jena 1910). Det er efter den Opfattelse af Historien, som Forf. ogsaa theoretisk har kæmpet for, politisk Historie, indre og ydre; Maalet er at skildre „den Werdegang des deutschen Staatswesens“. Med dette Synspunkt følger ogsaa, at der lægges stor Vægt paa de enkelte Personligheders Indflydelse: Forf. finder f. Ex. et dybt Indsnit i Tysklands Historie i Kongevalget 1138, da den sachsische Lothar efterfulgtes af Hohenstaufferne, med deres Stræben efter Kejserdømmet og Magten i Italien, medens Welferne, om de havde opnaaet Kronen, vilde have fortsat Lothars Politik med Hovedinteressen for Tysklands Udvidelse mod Nord og Øst. De, der har en anden Opfattelse af Historien, vil her og andetsteds næppe være enige med Forf. og vil mene, at han ofte undervurderer Betydningen af de rent kulturelle Forhold. Men Værket hviler

paa et grundigt Kendskab til hele Tysklands Historie, og Forf. behersker fuldt ud det vældige Stof; nøjagtigt i Enkelthederne og livligt i Fremstillingen er Schäfers Skrift sikkert den Haandbog i Tysklands Historie, som man kan lære mest af. Efter bedste Evne søger Forf. at forene den historiske Objektivitet og sin varme Fædrelandskærlighed, ligesom han ogsaa har viet sit Skrift paa een Gang til Waitz og Treitschke: men den ikke-tyske Læser vil vistnok hælde til at mene, at Objektiviteten kun bliver saa som saa; man mærke f. Ex., hvorledes en Antipathi mod Englænderne, der er højst aktuell, sætter sine Mærker i Fremstillingen af allerede fjerne Tider.

Kr. E.

Under Ledelse af Arkivar Dr. Georg Schuster er begyndt at udkomme *Geschichte des Preussischen Hofes*, beregnet paa 3 Bind, af hvilket det første foruden en Udsigt over Udviklingen af de brandenburgske Kurfyrsters Hof skal behandle de to første preussiske Kongers Tid, det andet Frederik den Stores, det tredje Tiden fra 1786 til Kejser Vilhelm I's Død. Af disse Bind er hidtil udgivet 2. Binds 1. Del (Berlin 1912), omfattende Frederik II's Hof som Krouprins, og forfattet af den ogsaa i Skandinavien ansete Lærde Dr. Fritz Arnheim. Han har haft til sin Raadighed adskilligt hidtil ukendt arkivalsk Stof, især Markgrevinde Vilhelmine af Bayreuths Breve til Faderen og Broderen og betoner Modsætningen mellem dem og hendes berømte, men senere nedskrevne Memoirer. Herigennem og ved en meget kyndig Benyttelse af Litteraturen har han kunnet give en Række Biografier af de Mænd og Damer, som omgav Frederik under hans Ophold i Küstrin, Ruppín og paa Rheinsberg, samt af hans Søsken. Nogen ny Opfattelse af Frederik den Stores Personlighed vil Bogen dog ikke kunne bringe. Danske Personalhistorikere vil finde nogle Oplysninger om Generaløjtnant Andreas Prætorius og om Poul Løvenørns Søn Frederik. J. A. Fridericia (†).